ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРПАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра філології та мовної комунікації

НАУКОВІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ ТА ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	**Третій (освітньо-науковий)**
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	Доктор філософії
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Денна
Рік підготовки, семестр	1 курс, 1 семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин, у тому числі, самостійної роботи – 66 годин, лекційних – 8 годин, семінарських – 16 годин
Форма семестрового контролю	Залік
Мова викладання	Українська/англійська
Інформація про викладачів	**Лекції, семінарські заняття, консультації:** **Степчук Юлія Петрівна –** кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри філології та мовної комунікації Електронна адреса: Y_Stepchuk@univer.km.ua Профіль у наукових базах даних: ORCID https://orcid.org/0000-0001-7526-9387. **Рембач Ольга Олександрівна** Електронна адреса: o_rembach@univer.km.ua Профілі в наукових базах даних **Google Scholar:** https://scholar.google.com/citations?user=R4SpXkMAAAAJ **ORCID:** https://orcid.org/0000-0003-0595-1502 **Web of Science:** https://www.webofscience.com/wos/author/record/14048136 **Scopus:** https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209246956

Розміщення курсу	Google classroom «Наукові комунікації англійською та українською мовами» https://classroom.google.com/c/ODkyODIyNDU0Mjgx?hl=ru&cjc=2ajr6l5i
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00. Консультації до заліку: напередодні заліку згідно із затвердженим розкладом.

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	**Загальні компетентності:** **ЗК1** Здатність генерувати нові ідеї (креативність); **ЗК2** Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними; **ЗК3** Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загальногокультурного кругозору; **ЗК4** Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень. **Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:** **СК1** Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.
Програмні результати навчання	**РН2** Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. **РН4** Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. **РН10** Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження..
Місце дисципліни в логічній схемі	Супутні дисципліни: D8.Д.О.2 Етика наукових досліджень та захист інтелектуальної власності; наступні дисципліни: D8.Д.О.5 Академічне письмо іноземною мовою; D8.Д.О.6 Методологія правничих досліджень; D8.Д.О.7 Творення та тлумачення права.
Зміст навчальної дисципліни	**Змістовий модуль 1** **Наукова комунікація як складова наукової діяльності** Тема 1.1. Мовна особистість науковця-дослідника в соціокультурній парадигмі XXI ст. Тема 1.2. Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси. Тема 1.3. З історії становлення і розвитку наукового стилю української мови. Тема 1.4. Мовні особливості української наукової мови.

	Змістовий модуль 2 **Культура писемного наукового мовлення The culture of written scientific discourse** Тема 1. Наукові тексти різних жанрів: властивості і структурно-смислові компоненти / Scientific texts of various genres: properties and structuralsemantic components Тема 2. Композиція писемного наукового тексту / Composition of a written scientific text Тема 3. Мовне оформлення результатів наукової роботи / Language presentation of scientific work results Тема 4. Наукова стаття як самостійний науковий твір / A scientific article as an independent scientific work Тема 5. Науковий відгук і наукова рецензія / Scientific review and scientific commentary **Змістовий модуль 3** **Культура усної наукової комунікації The culture of oral scientific communication** Тема 1. Виступ із науковим повідомленням / Presentation of a scientific report Тема 2. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці / Speech behaviour in oral scientific discussion and debate Тема 3. Презентація наукового виступу / Presentation of a scientific paper
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	**1. Основні джерела** 1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 376 с. 2. Іваненко І. М. Академічне письмо : підручник для PhD-студентів. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 122 с. 3. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : навчальний посібник. 2-ге вид., допов. і перероб. Кривий Ріг : Видавець Р. А. Козлов, 2025. 144 с. 4. Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Стилістика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2005. 462 с. 5. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с. 6. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с. 7. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с. 8. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 5-те вид., виправл. і допов. Київ : Алерта, 2019. 640 с. 9. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Основи науково-дослідної роботи : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2013. 336 с. 10. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с. 11. Оформлення бібліографічних посилань у наукових роботах : Методичний порадник / автори-укладачі: І. Костина, В. Каленська, О. Олаборі ; ред. Н. Левченко. Київ Науково-технічна бібліотека Національного університету харчових технологій, 2017. 31 с. 12. Наукові журнали та наукова комунікація в цифрову епоху: рекомендації для закладів системи післядипломної педагогічної освіти

України [Електронний ресурс] : навч. посіб. / авт.-упоряд. О. В. Стоцька. Полтава : ПОІППО, 2017. 115 с.

13. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні; Інститут української мови. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

14. Ярема С. На теми української наукової мови. Львів: НТШ, 2002. 44 с.

15. Bailey S. Academic Writing: A Handbook for International Students. 6th ed. London : Routledge, 2024. 336 p.

16. Glasman-Deal H. Science Research Writing for Non-Native Speakers of English. London : Imperial College Press, 2010. 257 p.

17. Lysak H.O. Academic communication: a foundational skill for scholarly and educational success. Academic Culture of a Teacher-Researcher in the Scientific and Educational Space: Global, European, and National Contexts: Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2025. P.505-530.

18. Swales J. M., Feak C. B. Academic Writing for Graduate Students: Essential Tasks and Skills. 4th ed. Ann Arbor : University of Michigan Press, 2012. 408 p.

19. Wallwork A. English for Writing Research Papers. 2nd ed. Cham : Springer, 2016. 377 p.

20. Wallwork A. English for Academic Research: Vocabulary Exercises. 2nd printing. Springer, 2016. 203 p.

21. Wallwork A. English for Writing Research Papers. NY: Springer Science Business Media, LLC, 2011. 349 p.

2. Допоміжні джерела

22. Афанасьєва М. В. Наукові дослідження та академічне письмо : навчально-методичний посібник для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня. Одеса : Юридика, 2026. 102 с.

23. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.

24. Вакуленко М. О. Синтез дескриптивного та прескриптивного підходів у сучасній кодифікації українського наукового термінолексикону : автореф. дис. … д-ра філол. наук : 10.02.21 – структурна, прикладна та математична лінгвістика. М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2020. 33 с.

25. Гарбар І.В. Найтиповіші лексичні помилки у фаховому мовленні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021. № 51. том 1. С. 27–30. 13. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі: монографія. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 400 с.

26. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Вид. друге, істотно доповнене. Київ : КММ, 2019. 208 с.

27. Гуменяк В. О. Поняття «стиль» і «дискурс» в інтерпретаційних парадигмах сучасної лінгвістичної думки. Лінгвістичні дослідження, 2020, № 52. С. 148–159.

28. Діденко, Ю. В., Радченко, А. І. Публікаційна активність як спосіб наукової комунікації та гонитви за рейтингами. Вісник НАН України, 2017.

29. Караванський С. Пошук українського слова, або Боротьба за національне «Я». Київ : Академія, 2001. 240 с.

30. Костенко Л. Й., Жабін О. І., Копанєва Є. О., Симоненко Т. В. Наукова періодика України та бібліометричні дослідження. Київ : Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2014. 211 с.

31. Костенко Л., Жабін О. Бібліометричні технології та наукометричні дослідження. Бібліотечний вісник. 2015. № 6. С. 50.

32. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. 3-тє вид. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 464 с.
33. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2006. 311 с.
34. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2011. 240 с.
35. Семеног О. М. Академічна культура дослідника в освітньому просторі університету : монографія. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 284 с.
36. Степчук Ю. Комунікативні стратегії взаємодії у діловому спілкуванні. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72) № 4. 2022. С. 67-70.
37. Степчук Ю. Проблема канцеляриту в українській діловій комунікації. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. № 57. 2022. С. 180-185.
38. Степчук Ю. Текст і дискурс у сучасному філологічному дослідженні та їх мовний і культурний виміри. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Т. 38 № 4 2026.
39. Сербенська О. А. Культура усного мовлення : практикум. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 216 с.
40. Сербенська О. А. Культура усного мовлення : практикум. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
41. Стратулат Н. В., Яслик В. І. Нормативність як основний аспект наукового мовлення. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Том 31(70). № 4. Ч. 1. С. 125–130.
42. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. посібник. Київ: НАДУ, 2008. 184 с.
43. Терещенко Л. Я., Гомон А. М., Сухоруков В. А. Українська мова. Науковий стиль : навч. посіб. для студентів-іноземців технічних спеціальностей. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 146 с.
44. Тимкова В. А. Культура наукової української мови у професійному становленні фахівця. Наукові записки. Серія: Філологія (мовознавство). ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2020. Вип. 30. С. 41–53.
45. Черниш О. В. Академічне письмо: теорія і практика. Львів : Видавництво ЛНУ, 2021. 312 с.
46. Ярошенко Т., Чуканова С., Ярошенко О. Наукова комунікація в цифрову епоху. Київ : ВД КМА, 2024. 464 с.
47. Яхонтова Т.В. Основи англомовного наукового письма: навчальний посібник для студентів, аспірантів і науковців. Вид. 2-ге. Львів: ПАІС, 2003. 220 с.
48. Alley M. The Craft of Scientific Presentations. 2nd ed. New York : Springer, 2013. 302 p.
49. Cargill M., O'Connor P. Writing Scientific Research Articles: Strategy and Steps. 3rd ed. Chichester : Wiley-Blackwell, 2021. 336 p.
50. Day R. A., Gastel B. How to Write and Publish a Scientific Paper. 9th ed. Santa Barbara : Greenwood, 2022. 326 p.

Інформаційні ресурси

1. Наукова періодика України: http://www.nbuv.gov.ua
2. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду: http://www.ulif.org.ua

	3. Онлайн-ресурси з вивчення української мови: https://mova-ombudsman.gov.ua/onlain-resursy-tablytsia 4. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України: https://speakukraine.net/#project 5. Мовна майстерня «Слово на нОво»: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScVlLvFuTbV50XcWSlrLTHQitaPqaGsfo4AsSdnkBwvsP2SlA/viewform 6. Тренажер з правопису української мови: https://webpen.com.ua/ **7.** Онлайн-ресурс «Українська мова»: https://www.mova.ua/ 8. Словники України online. Електронний лексикографічний ресурс для перевірки словоформ, словозміни, синонімів, антонімів і фразеології. URL: https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/ 9. ResearchUA — наукові ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського — доступ до наукових інформаційних ресурсів. https://research.nbuv.gov.ua/resources 10. Реферативна база даних «Україніка наукова» — пошук українських наукових статей, монографій, авторефератів дисертацій та інших публікацій. https://research.nbuv.gov.ua/node/31 11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського — електронні каталоги, наукові видання, бібліографічні та цифрові ресурси. https://www.nbuv.gov.ua 12. Наукові журнали Національної академії наук України (JNAS) електронні наукові періодичні видання НАН України. https://jnas.nbuv.gov.ua 13. Національний репозитарій академічних текстів — пошук академічних текстів, кваліфікаційних робіт та інших дослідницьких матеріалів. https://nrat.ukrintei.ua 14. Directory of Open Access Journals (DOAJ) — каталог наукових журналів відкритого доступу. https://doaj.org 15. Zotero — менеджер бібліографічних посилань для збирання джерел, цитування й автоматизованого формування списків літератури. https://www.zotero.org

Навчальний контент

Тематичний план навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин					
		Денна					
		Усього	У тому числі				
			лекції	СЗ/ ПЗ	лаб. зан.	інд. зав д	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Наукова комунікація як складова наукової діяльності							
1.	Мовна особистість науковця-дослідника в соціокультурній парадигмі XXI ст.	7	2	1	-	-	4
2.	Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси. З	6	1	1	-	-	4

	історії становлення і розвитку наукового стилю української мови. Мовні особливості української наукової мови						
3.	З історії становлення і розвитку наукового стилю української мови.	9	1	2	-	-	6
4.	Мовні особливості української наукової мови	8	-	2	-	-	6
	Усього годин за ЗМ 1	30	4	6	-	-	20
Змістовий модуль 2 Культура писемного наукового мовлення The culture of written scientific discourse							
1.	Наукові тексти різних жанрів: властивості і структурно-смислові компоненти / Scientific texts of various genres: properties and structural-semantic components	6	1	1	-	-	4
2.	Композиція писемного наукового тексту / Composition of a written scientific text	6	1	1	-	-	4
3.	Мовне оформлення результатів наукової роботи / Language presentation of scientific work results	7	-	1	-	-	6
4.	Наукова стаття як самостійний науковий твір / A scientific article as an independent scientific work	8	-	2	-	-	6
5.	Науковий відгук і наукова рецензія / Scientific review and scientific commentary	7	-	1	-	-	6
	Усього годин за ЗМ 1	34	2	6	-	-	26
Змістовий модуль 3 Культура усної наукової комунікації The culture of oral scientific communication							
1.	Виступ із науковим повідомленням /	7	1	2	-	-	4

	Presentation of a scientific report						
2.	Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці / Speech behaviour in oral scientific discussion and debate	9	1	-	-	-	8
3.	Комп'ютерна презентація наукового виступу / Presentation of a scientific paper	10	-	2	-	-	8
	Усього годин ЗМ 3	26	2	4	-	-	20
	Усього годин	**90**	**8**	**16**	**-**	**-**	**66**

Методи навчання та форми поточного контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- традиційний усний виклад змісту теми;
- слайдова презентація.

На семінарських заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- ситуаційні завдання;
- побудова логічних схем;-
- редагування фахових текстів;
- публічні виступи;
- роздатковий матеріал.

Поточний контроль знань з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне опитування на семінарських заняттях;

2) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

3) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

4) робота із словниками; опрацювання фахової термінології;

5) робота із фаховими науковими текстами: редагування, коректування словосполучень, речень, текстів;

6) захист підготовленого публічного виступу.

Лекційні заняття

Змістовий модуль 1.

Лекційне заняття 1

Теоретичні аспекти поняття наукового стилю

1. Предмет і завдання курсу. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами.
2. Науковий стиль як об'єкт дослідження. Функції функціонального стилю.
3. Форми та моделі наукової мови.
4. Закони наукового спілкування.

Лекційне заняття 2

Науковий стиль

1.Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси.
2.З історії становлення і розвитку наукового стилю української мови.
3.Мовні особливості української наукової мови
4. Підходи до вивчення наукових текстів. Типологія наукових жанрів.
5. Структурно-смислові компоненти наукового тексту.

Основні властивості наукового тексту: зв'язність, цілісність, завершеність

	і логічність. 6.Жанрова класифікація наукових текстів та їх характеристика. 7. Принципи відбору та оцінювання наукових текстів. **Лекційне заняття 3** **Композиція та аналітико-синтетична обробка наукового тексту** 1. Композиція наукового тексту та абзац як його структурна одиниця. 2. Засоби забезпечення логічної послідовності й зв'язності в науковому тексті. 3. Культура читання наукових джерел: види, прийоми та стратегії роботи з інформацією. 4. Аналітико-синтетична обробка наукової інформації: тези, конспектування та логічне структурування матеріалу. 5. Анотування та реферування наукових джерел як форми згортання інформації. 6. Редагування наукового тексту та вимоги до його наукового викладу. **Лекційне заняття 4** **Виступ та наукова презентація** 1. Риторика наукової мови. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, повідомлення, виступу. 2. Технічні правила мовлення. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці. 3. Мова та поведінка оратора. 4. Комп'ютерний дискурс. Комп'ютерна презентація наукового виступу.
Семінарські заняття	**Змістовий модуль 1** **Наукова комунікація як складова наукової діяльності** **Семінарське заняття № 1** **Мовна особистість науковця-дослідника в соціокультурній парадигмі XXI ст.** *Питання для усного опитування та дискусії* 1. Наука як феномен культури та чинник суспільного розвитку. 2. Цінності сучасної наукової діяльності. 3. Культурологічний та антропоцентричний підходи до наукових досліджень. 4. Мова професійної діяльності людини. 5. Функціонування державної мови в науковій сфері. 6. Мовна особистість науковця та її основні характеристики. 7. Вимоги до особистості сучасного дослідника. 8. Рівні мовної культури науковця за класифікацією Л. Мацько. 9. Мовно-комунікативна компетенція молодого дослідника. 10. Мовно-термінологічна та дослідницька компетентності науковця. 11. Мовно-інформаційна компетенція дослідника. 12. Лексикографічна компетенція та її роль у науковій діяльності. 13. Використання словників, довідників, електронних ресурсів у науковому пошуку. 14. Інтегрована лексикографічна система «Словники України». **Методи навчання та форми поточного контролю** 1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**; 2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**.

Завдання для само- та взаємоконтролю:
Завдання 1. Поясніть сутність поняття «мовна особистість науковця».
Завдання 2. Охарактеризуйте основні морально-етичні та професійні якості сучасного дослідника.
Завдання 3. Обґрунтуйте значення державної мови для розвитку української науки.
Завдання 4. Проаналізуйте рівні мовної культури науковця за Л. Мацько.
Завдання 5. Наведіть приклади прояву мовного чуття та мовного смаку в науковій діяльності.
Завдання 6. Визначте складові мовно-комунікативної компетенції молодого дослідника.
Завдання 7. Поясніть роль термінологічної компетенції у професійній діяльності науковця.
Завдання 8. Доведіть важливість дослідницької компетенції для успішної наукової роботи.
Завдання 9. Охарактеризуйте можливості сучасних інформаційно-пошукових систем для наукових досліджень.
Завдання 10. Порівняйте друковані та електронні лексикографічні ресурси як джерела наукової інформації.

Семінарське заняття № 2
Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси. З історії становлення і розвитку наукового стилю української мови

Питання для усного опитування та дискусії

1. Науковий стиль української мови: поняття, мета, сфера використання.
2. Основні функції наукового стилю.
3. Підстилі наукового стилю та їх характеристика.
4. Жанри власне наукового підстилю.
5. Навчально-науковий підстиль та його жанри.
6. Науково-популярний, науково-інформативний і науково-довідковий підстилі.
7. Науково-діловий підстиль та особливості його функціонування.
8. Стильові ознаки наукової мови.
9. Усне наукове мовлення та його жанри.
10. Передумови виникнення наукового стилю української мови.
11. Наукова мова доби Київської Русі.
12. Розвиток української наукової мови у XVI–XVIII ст.
13. Роль Наукового товариства імені Тараса Шевченка у формуванні наукової термінології.
14. Внесок І. Франка, О. Потебні, М. Драгоманова, І. Огієнка, О. Курило у розвиток української наукової мови.
15. Сучасний етап розвитку української наукової мови.

Методи навчання та форми поточного контролю

1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**;
2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**.

Завдання для само- та взаємоконтролю
Завдання 1. Визначте основні функції наукового стилю української мови.

	Завдання 2. Порівняйте підстилі наукового стилю та наведіть приклади їх жанрів. **Завдання 3.** Охарактеризуйте основні ознаки наукового тексту. **Завдання 4.** Простежте основні етапи становлення української наукової мови. **Завдання 5.** Підготуйте повідомлення про внесок одного з українських учених у розвиток наукової мови. **Семінарське заняття № 3** **Мовні особливості української наукової мови** *Питання для усного опитування та дискусії* 1. Комунікативні властивості наукового мовлення. 2. Фонетико-інтонаційні особливості усної форми наукового стилю. 3. Лексика наукового стилю. 4. Термінологічна лексика та її особливості. 5. Вимоги до наукових термінів. 6. Терміни, професіоналізми та професійні жаргонізми: спільне й відмінне. 7. Українські відповідники до іншомовних термінів. 8. Фразеологізована термінологія та мовні кліше. 9. Словотворчі особливості наукової мови. 10. Морфологічні особливості наукового стилю. 11. Особливості використання дієслівних форм та займенників у наукових текстах. 12. Синтаксис наукового мовлення. 13. Активні та пасивні конструкції в науковому тексті. 14. Цитування та форми передачі чужої мови в наукових працях. 15. Типові порушення норм наукового стилю. 16. Спеціальні графічні засоби в науковому тексті. **Методи навчання та форми поточного контролю** 1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**; 2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**. **Завдання для само- та взаємоконтролю** **Завдання 1.** Визначте особливості лексики наукового стилю. **Завдання 2.** Наведіть приклади термінів зі своєї спеціальності та охарактеризуйте їх. **Завдання 3.** Порівняйте терміни, професіоналізми та професійні жаргонізми. **Завдання 4.** Проаналізуйте морфологічні особливості фрагмента наукового тексту. **Завдання 5.** Відредагуйте речення, у яких порушено норми наукового стилю. **Змістовий модуль 2** **Культура писемного наукового мовлення**

Семінарське заняття № 4

Науковий текст: структура, композиція та способи опрацювання наукової інформації / Scientific texts of various genres: properties and structural-semantic components

Питання для усного опитування та дискусії

1. Науковий текст як комунікативна одиниця наукової діяльності.
2. Основні властивості наукового тексту.
3. Структурно-смислові компоненти наукового тексту.
4. Композиція наукового тексту та її елементи.
5. Абзац як архітектонічна одиниця наукового тексту.
6. Засоби зв'язності наукового тексту.
7. Культура читання наукового тексту.
8. Види читання наукових джерел.
9. Конспектування як спосіб аналітико-синтетичної обробки інформації.
10. Анотування та реферування наукових джерел.

Методи навчання та форми поточного контролю

1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**;
2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**.

Завдання для само- та взаємоконтролю

Task 1. Identify the main structural components of a scientific text and explain their functions.
Task 2. Compare annotation and abstract writing. What are their similarities and differences?
Task 3. Analyse a paragraph from an academic text and identify the means of textual cohesion used by the author.
Task 4. Prepare a short annotation (80–100 words) in English for a scientific article related to your field of study.
Task 5. Explain the importance of critical reading skills for a young researcher in the information society.

Семінарське заняття № 5

Мовне оформлення результатів наукової роботи. Наукова стаття. Науковий відгук і рецензія / Language presentation of scientific work results

Питання для усного опитування та дискусії

1. Мова і стиль викладу результатів наукового дослідження.
2. Вибір теми наукової роботи.
3. Складання робочого плану дослідження.
4. Робота з літературними джерелами.
5. Бібліографічний опис джерел.
6. План наукового тексту та його види.
7. Заголовок наукового тексту.
8. Цитування у науковій роботі.
9. Академічна доброчесність і плагіат.
10. Типові мовні помилки в наукових роботах..

Методи навчання та форми поточного контролю

1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**;

2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**.

Завдання для само- та взаємоконтролю
Task 1. Explain the importance of academic integrity in scientific writing.
Task 2. Prepare an outline for a research paper in English.
Task 3. Analyse common language mistakes found in academic papers.
Task 4. Rewrite several informal statements in an appropriate academic style.
Task 5. Discuss the consequences of plagiarism for a researcher and the scientific community.

Семінарське заняття № 6

Наукова стаття. Науковий відгук і наукова рецензія / A scientific article as an independent scientific work

Питання для усного опитування та дискусії

1. Наукова стаття як самостійний науковий твір.
2. Основні види наукових публікацій.
3. Структура наукової статті.
4. Вимоги до змісту та оформлення статті.
5. Методи написання наукової статті.
6. Вступ, основна частина та висновки статті.
7. Мовні кліше наукової статті.
8. Відгук як жанр наукової комунікації.
9. Наукова рецензія та її структура.
10. Наукова коректність і культура критики.

Методи навчання та форми поточного контролю

1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**;
2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**.

Завдання для само- та взаємоконтролю
Task 1. Describe the structure of a research article and explain the function of each section.
Task 2. Write an English abstract (120–150 words) for a research topic related to your specialty.
Task 3. Prepare a short peer review of an academic article.
Task 4. Identify effective language patterns used for presenting arguments, criticism and conclusions in research papers.
Task 5. Discuss the role of peer review in maintaining the quality and credibility of scientific publications.

Змістовий модуль 3
Культура усної наукової комунікації
The culture of oral scientific communication

Семінарське заняття № 7

Виступ із науковим повідомленням: підготовка, структура та техніка виголошення / Presentation of a scientific report

Питання для усного опитування та дискусії

1. Усна наукова комунікація як складова професійної діяльності дослідника.
2. Риторика наукової мови та її роль у науковому спілкуванні.
3. Усна і письмова форми наукового мовлення: спільне та відмінне.
4. Композиційно-логічна побудова наукового виступу.
5. Основні структурні елементи доповіді.
6. Етапи підготовки наукового виступу.
7. Інтенція, диспозиція та елокуція як складові риторичної підготовки.
8. Меморія та акція: запам'ятовування і виголошення виступу.
9. Техніка мовлення науковця.
10. Контакт з аудиторією та самоаналіз виступу.

Методи навчання та форми поточного контролю

1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**;
2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**.

Завдання для само- та взаємоконтролю

Task 1. Explain the stages of preparing an effective scientific presentation.
Task 2. Analyse the structure of an academic speech and identify its introduction, body and conclusion.
Task 3. Discuss the importance of voice, intonation and pauses in public speaking.
Task 4. Prepare a two-minute oral presentation in English related to your field of study.
Task 5. Reflect on your presentation skills and identify areas for further improvement.

Семінарське заняття № 8

Наукова дискусія, полеміка та комп'ютерна презентація результатів дослідження / Scientific Discussion, Polemics, and Computer Presentation of Research Findings

Питання для усного опитування та дискусії

1. Оратор і аудиторія в науковому спілкуванні.
2. Монологічні та діалогічні жанри усного наукового мовлення.
3. Наукова дискусія як форма професійної комунікації.
4. Правила ведення наукової дискусії.
5. Наукова полеміка та її особливості.
6. Аргументація в науковому спілкуванні.
7. Вербальні та невербальні засоби впливу на аудиторію.
8. Етикет публічного захисту наукової роботи.
9. Комп'ютерна презентація як супровід наукового виступу.
10. Комунікативні стратегії електронної презентації.

Методи навчання та форми поточного контролю

1. дискусійне обговорення проблемних питань – **2 бали**;

	2. виконання усних та письмових (тестових) завдань з питань теми заняття – **3 бали**. **Завдання для само- та взаємоконтролю** **Task 1.** Explain the role of academic discussion in the development of scientific knowledge. **Task 2.** Compare discussion, debate and scientific polemics. **Task 3.** Prepare arguments for and against a research-related issue and present them in English. **Task 4.** Evaluate the effectiveness of a scientific presentation and suggest possible improvements. **Task 5.** Design a presentation outline in English, including slide titles, visuals and key messages.
Самостійна робота студентів	**Змістовий модуль 1.** **Наукова комунікація як складова наукової діяльності** **Завдання 1. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Мовна особистість сучасного науковця та культура наукового мовлення».** **Методичні рекомендації до виконання завдання** 1. Опрацюйте теми 1.1–1.4 змістового модуля. 2. Визначте основні характеристики мовної особистості науковця XXI століття. 3. Проаналізуйте вимоги до мовно-комунікативної, мовно-термінологічної та дослідницької компетентностей сучасного дослідника. 4. Наведіть приклади дотримання та порушення норм наукового стилю в українських наукових текстах. 5. Охарактеризуйте роль української наукової мови у формуванні професійної культури науковця. 6. Підготуйте презентацію обсягом 10–12 слайдів із висновками та списком використаних джерел. **Змістовий модуль 2.** **Культура писемного наукового мовлення** **Завдання 2. Виконайте аналіз наукової статті за фахом та підготуйте її анотацію і реферат.** **Методичні рекомендації до виконання завдання** 1. Оберіть наукову статтю за спеціальністю, опубліковану протягом останніх 5 років. 2. Визначте структурні компоненти статті: • назву; • анотацію; • ключові слова; • вступ; • основну частину; • висновки; • список використаних джерел. 3. Проаналізуйте логіку побудови тексту та способи зв'язку між його частинами. 4. Складіть довідкову анотацію українською мовою (500–700 знаків). 5. Підготуйте короткий реферат статті обсягом 1–2 сторінки. 6. Визначте основні мовностилістичні особливості статті та оцініть відповідність тексту нормам наукового стилю.

	7. Подайте результати у вигляді письмового звіту. **Змістовий модуль 3.** **Культура усної наукової комунікації** **Завдання 3. Підготуйте усний науковий виступ із мультимедійною презентацією за тематикою власного дослідження або професійної галузі. Методичні рекомендації до виконання завдання** 1. Оберіть актуальну наукову проблему за фахом. 2. Сформулюйте тему, мету та основні завдання виступу. 3. Складіть детальний план повідомлення (вступ, основна частина, висновки). 4. Доберіть наукові джерела та підготуйте список використаної літератури. 5. Створіть мультимедійну презентацію (8–12 слайдів), використовуючи таблиці, схеми, графіки або ілюстрації. 6. Підготуйте виступ тривалістю 5–7 хвилин. 7. Передбачте можливі запитання аудиторії та підготуйте аргументовані відповіді. 8. Проведіть самоаналіз виступу за критеріями: • логічність; • аргументованість; • мовна правильність; • культура презентації; • дотримання регламенту.

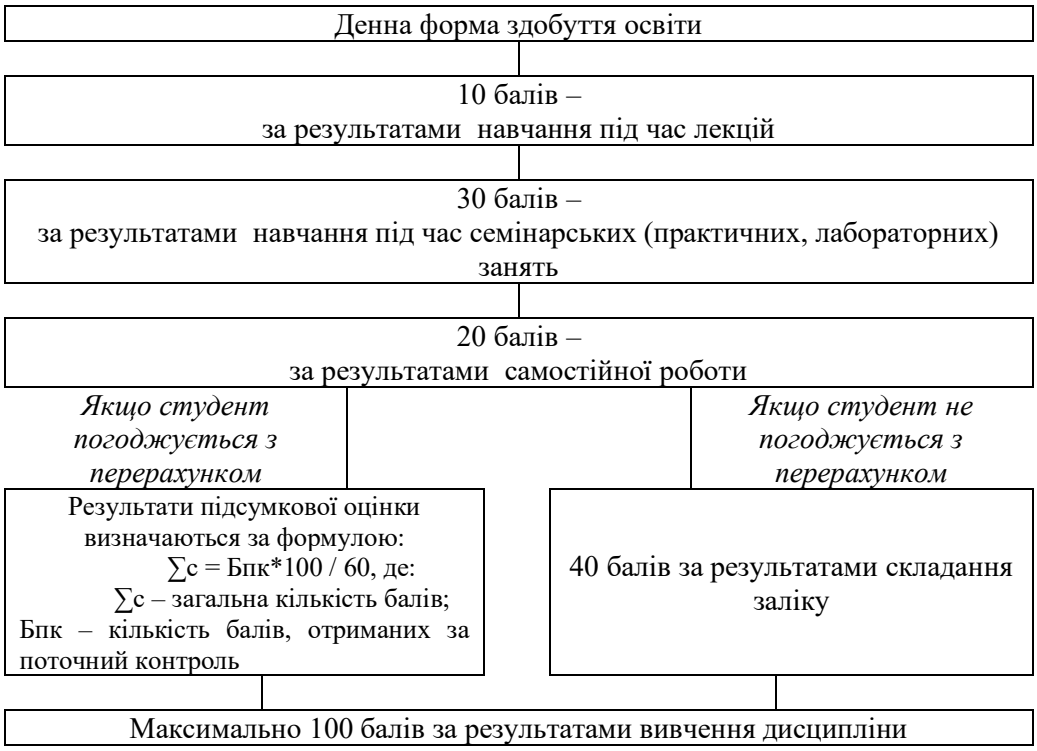
Політика та контроль

Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття	Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р. № 523/25 (https://surl.li/liuxqd) (у новій редакції). Перескладання лекції: виконання завдання за темою пропущеної лекції. Перескладання семінарських занять: усне опитування по питаннях семінару.
Підсумковий контроль	**Питання для підсумкового контролю** 1. Наука як феномен культури. 2. Цінності наукової діяльності. 3. Поняття мовної особистості науковця. 4. Основні вимоги до особистості сучасного дослідника. 5. Мовно-комунікативна компетентність науковця. 6. Мовно-термінологічна компетентність дослідника. 7. Дослідницька компетентність та її складові. 8. Лексикографічна компетентність науковця. 9. Роль словників у науковій діяльності. 10. Науковий стиль української мови та його функції. 11. Основні підстилі наукового стилю. 12. Жанри власне наукового підстилю. 13. Жанри науково-інформативного підстилю. 14. Стильові ознаки наукової мови. 15. Особливості усного наукового мовлення.

16. Історія становлення української наукової мови.
17. Внесок Наукового товариства імені Тараса Шевченка у розвиток наукової термінології.
18. Роль Івана Франка у розвитку українського наукового стилю.
19. Роль Івана Огієнка у формуванні культури наукового мовлення.
20. Лексичні особливості наукового стилю.
21. Наукова термінологія та вимоги до термінів.
22. Морфологічні особливості наукового стилю.
23. Синтаксичні особливості наукового стилю.
24. Типові мовні помилки у наукових текстах.
25. Науковий текст та його властивості.
26. Структурні компоненти наукового тексту.
27. Композиція наукового тексту.
28. Абзац як структурна одиниця наукового тексту.
29. Види читання наукових текстів.
30. Конспектування наукових джерел.
31. Анотування наукових джерел.
32. Реферування наукових джерел.
33. Вимоги до оформлення наукової роботи.
34. Цитування та його види.
35. Академічна доброчесність. Поняття плагіату.
36. Наукова стаття як жанр наукової комунікації.
37. Структура та зміст наукової статті.
38. Науковий відгук та наукова рецензія.
39. Підготовка усного наукового виступу.
40. Наукова дискусія та культура полеміки.

Questions for Final Assessment

1. Science as a cultural phenomenon.
2. Values of scientific activity.
3. The concept of a scientist's linguistic personality.
4. Key characteristics of a modern researcher.
5. Linguistic and communicative competence of a scientist.
6. Terminological competence in research activities.
7. Research competence and its components.
8. Lexicographic competence of a researcher.
9. The role of dictionaries in scientific communication.
10. Scientific style of the Ukrainian language and its functions.
11. Substyles of scientific language.
12. Genres of scientific communication.
13. Scientific article as a genre of academic writing.
14. Features of scientific language.
15. Oral scientific communication.
16. History of the Ukrainian scientific style.
17. Development of Ukrainian scientific terminology.
18. Contribution of Ivan Franko to scientific discourse.
19. Contribution of Ivan Ohiienko to scientific language culture.
20. Lexical features of scientific style.
21. Scientific terminology and requirements for terms.
22. Morphological features of scientific texts.
23. Syntactic features of scientific texts.
24. Typical language mistakes in scientific writing.
25. Scientific text and its main properties.

	26. Structural elements of a scientific text. 27. Composition of a scientific text. 28. Paragraph as a structural unit of scientific writing. 29. Types of reading scientific texts. 30. Note-taking and summarizing scientific sources. 31. Annotation of scientific publications. 32. Abstracting and summarizing scientific sources. 33. Requirements for academic paper formatting. 34. Citation and referencing. 35. Academic integrity and plagiarism. 36. Scientific article as a form of research presentation. 37. Structure of a scientific article. 38. Scientific review and peer review. 39. Preparation of an academic presentation. 40. Scientific discussion, debate and academic polemics.
Критерії оцінювання	1. Положення про організацію освітнього процесу у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р. № 523/25 (https://surl.li/liuxqd) (у новій редакції). 2. Положення про систему рейтингового оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у Хмельницькому університеті управління та права наказом від 19.02.2019 р. №74/19 (http://www.univer.km.ua/page/Polozhennya_ratings.pdf) Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми: Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час **лекцій** з навчальної дисципліни, визначається у пропорційному співвідношенні до кількості відвіданих лекцій. Загальна кількість балів визначається за формулою: $\sum_{л}$ = Фл / Пл х Max, де:

$\sum_{л}$ – загальна кількість балів;

$Ф_{л}$ – кількість фактично відвіданих лекцій;

$П_{л}$ – планова кількість лекцій, визначена робочою програмою;

Max – максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за роботу на лекціях.

Кількість балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час **семінарських** (практичних, лабораторних) занять з навчальної дисципліни, визначається за формулою:

$\sum с = (Б_1+Б_2+…+Б_n) / n$ x K, де:

$\sum с$ – загальна кількість балів;

Б – кількість балів, отриманих на одному занятті;

n – кількість семінарських (практичних, лабораторних) занять, визначених робочою програмою;

К – коефіцієнт, який, як правило, дорівнює 7 (для денної форми здобуття освіти) або 6 (для заочної форми здобуття освіти).

Коефіцієнт К може бути іншим з урахуванням специфіки навчальної дисципліни.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття здобувачеві вищої освіти до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

Обсяг балів за самостійну роботу розподіляється пропорційно за виконання завдань та індивідуального завдання. Загалом за виконання самостійної роботи студент денної форми навчання може одержати максимально 20 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Розподіл балів для самостійної роботи

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми			Усього балів
		1.	2.	3.	
1.		6	7	7	20

Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється як правило, на підставі результатів поточного контролю;

Семестрова оцінка із залікової навчальної дисципліни (за умови, що здобувачем за поточний контроль накопичено 36 і більше балів) обчислюється за формулою:

$\sum с$ = Бпк*100 / 60, де:

$\sum с$ – загальна кількість балів;

Бпк – кількість балів, отриманих за поточний контроль.

Здобувач освіти, який бажає отримати підсумковий бал вищий за розрахунковий (відповідно до зазначеної формули) із залікової навчальної дисципліни, має право скласти семестровий залік. У такому разі семестрова оцінка із залікової навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання накопичених здобувачем освіти балів з поточного та семестрового контролю.

У разі отримання здобувачем вищої освіти на заліку підсумкової оцінки, що є нижчою ніж розрахункова, йому виставляється розрахункова

<table>
<tr><td></td><td>оцінка. Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, практичного завдання і тестові завдання білета, наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Розподіл балів для семестрового контролю у формі заліку
<table>
<tr><td rowspan="2">№ з/п</td><td rowspan="2">Алгоритм нарахування балів</td><td colspan="2">Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів</td><td rowspan="2">Разом балів</td></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Максимальна кількість балів за відповідь на питання</td><td>20</td><td></td><td>20</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання</td><td></td><td>20,0</td><td>20,0</td></tr>
<tr><td></td><td>Усього балів</td><td>20,0</td><td>20,0</td><td>40,0</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Можливість визнання результатів неформальної освіти</td><td>Здобувачу вищої освіти визнаються результати неформальної освіти за тематикою, пов’язаною з навчальною дисципліною, у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти ((https://surl.li/fxneax) (за умови наявності сертифікату). Кількість зарахованих балів залежить від тематики онлайн курсу.
Здобувачу вищої освіти можуть визнаватись результати участі у: конкурсі, науково-практичній конференції, тренінгу, турнірі, брейн-рингу тощо. Кількість зарахованих балів залежить від тривалості та тематики заходу.</td></tr>
<tr><td>Політика академічної доброчесності</td><td>Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету http://univer.km.ua/page.php?pid=188</td></tr>
<tr><td>Політика врегулювання конфліктів</td><td>Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджений рішенням вченої ради університету 27 травня 2020 року, протокол № 9, введений в дію наказом від 27.05.2020 р. № 201/20 (http://univer.km.ua/doc/Etichniy_kodeks.pdf)</td></tr>
<tr><td>Зворотний зв’язок</td><td>1. Під час аудиторних занять, консультацій.
2. За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті.</td></tr>
</table>

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

РОЗРОБНИКИ	доцентка кафедри філології та мовної комунікації, кандидатка філологічних наук **Юлія СТЕПЧУК** доцентка кафедри філології та мовної комунікації, кандидатка педагогічних наук, доцентка **Ольга РЕМБАЧ**
ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	завідувач кафедри трудового, земельного та господарського права, доктор юридичних наук, професор **Іван КОСТЯШКІН**
ЗАТВЕРДЖЕНО	рішення кафедри філології та мовної комунікації 10 червня 2026 року, протокол № 11